

Пасемко Г.П., д-р наук з держ. упр., професор
Шинкаренко В.Ю., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії*
Василевська О.М., здобувач вищої освіти ступеня бакалавр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Управління соціально-економічним розвитком регіону

Сучасний стан розвитку регіонів України характеризується тривалою кризою регіонального управління, наявністю хронічних проблем в її розвитку за відсутністю взаємовигідних зав'язків між централізованою владою держави та управлінськими представництвами регіонів. Окрім того, значна корупція стимулює використання застарілих методів державного управління розвитком регіонів, значне порушення в розвитку економічної взаємодії між регіонами.

Вивчаючи еволюцію поняття «стратегічне управління» в історичному контексті, можемо сказати, що перші вагомі дослідження даної наукової категорії було здійснено в працях таких вчених як Д. Шендел, К. Хаттен, котрі визначали явище стратегічного управління як специфічний «процес визначення зв'язку організації з її оточенням, який полягає в реалізації обраних цілей та спробах досягати бажаного стану взаємин з оточенням за допомогою розподілу ресурсів, що дозволяє ефективно й результативно діяти організації та її підрозділам» [1]. Значний вплив на формування стратегічного управління здійснили також такі видатні науковці світового рівня Чандлер А., Портер М., вони особливий наголос роблять саме на необхідності створення ефективної стратегії управління рідних рівнів [2, 3]. В цілому, міжнародні дослідження стратегічного менеджменту розділяють стратегії від економічної одиниці (в вигляді підприємства), до стратегій національного рівня (в формі управління державою), з включенням первинних рівнів стратегії до вищих рівнів розвитку суспільства, в відповідності до встановлених глобальних завдань розвитку країни. Науковий підхід до стратегічного планування вчених Європи передбачає постійне дослідження ситуації на основі аналізу як зовнішнього оточення розвитку регіону чи досліджуваної території, так і оцінки її внутрішнього потенціалу, вивчення існуючих та можливих проблем громади, наукове обґрунтування перспектив розвитку об'єкту та постійне виконання оцінки варіантів стратегічних альтернатив. Важливим фактором в розвитку європейського досвіду стратегічного планування управління розвитком регіонів є постійна комунікація та участю її громади в управлінні, що сприяє врахуванню місцевих інтересів та збереженню територіальних морально-етичних цінностей, створює умови по прийняттю консолідованих рішень, при виконанні котрих зусилля концентруються на максимальному ефекті з залученням всіх можливих ресурсів від суб'єктів регіонального розвитку [4, 5].

Думки українських дослідників з приводу проблематики стратегічного управління розвитком регіону в багатьох аспектах співпадають. Розгорнений понятійний апарат стратегічного управління розвитком регіону приведено в

* Науковий керівник - Пасемко Г.П., д-р наук з держ. упр., професор

роботах дослідника Л.С. Шеховцевої. Категорія стратегічного управління трактується в її дослідженнях як специфічна діяльність з розробки та реалізації поставлених перед суб'єктом управління місій, а також інструментарій щодо забезпечення способів їх досягнення [6].

Розглядаючи поняття стратегічного управління розвитком регіону з точки зору цільового аспекту, дослідження М. Латиніна та Т. Лозинської, визначають її як специфічну діяльність з формування, розробки та здійснення реалізації місії, а також використання інструментарію для досягнення найбільш важливих цілей господарського розвитку регіону. Важливим показником виконання даної діяльності стає зростання рівня та покращення якості життя населення конкретного територіального утворення через впровадження прогресивних зміни в використанні його потенціалу та здійснення реорганізації й коригування в діяльності структурних складових управління та функціонування всіх елементів регіону, відповідно до коливань в зовнішньому середовищі. З позиції реалізаційного аспекту, поняття стратегічного управління розвитком регіону трактується даними науковцями як діяльність, котра має за мету здійснити визначені зміни умов позитивного розвитку економічних і соціальних процесів, котрі впливають на життєзабезпечення в регіоні, а також реалізують головну місію розвитку територій нестабільному зовнішньому середовищі [7, с. 192].

Стратегічне управління в роботах вітчизняних вчених розглядається як динамічний процесом, котрий в довготривалій перспективі визначає основні пріоритети для забезпечення розвитку окремо взятої організації, регіону або й всієї країни. В цілому, погляди науковців на стратегічне управління, відстоюють ідею, що стосовно окремого регіону в процесі його розвитку саме дана форма державного управління покликана систематизувати всі процеси загального регіонального розвитку та функціонування його елементів, спираючись на поставлені цілі, використовувані інструменти та враховуючи вектори ефективного управління, розраховуючи як на короткострокові, так і на значні довгострокові перспективи.

Процес стратегічного планування передбачає в собі впорядковану діяльність, котра спрямована на обґрунтування та зважене прийняття необхідних рішень відносно регіонального розвитку, а також з впровадження заходів, програм та проєктів, котрі спрямовуються на забезпечення позитивних змін з метою досягнення бажаного стану існування даних територій.

Основою ефективного формування стратегічного управління регіонами є його комплексність, котра передбачає включення до неї соціальних, економічних, екологічних, інвестиційних та інших підстратегій. Саме різноманіття стратегій дає їх загальну гнучкість, що виявляється ефективною за змінюваних суспільних ситуацій. Також стратегія регіонального розвитку держави є специфічною та неоднорідною для кожного окремого регіону, що пояснюється значними відмінностями кожної території стосовно наявності ресурсів, структури господарства, ступеню розвитку економіки та суспільного сектору, темпів та факторів економічного зростання.

Стратегічне планування, як особлива форма державної управлінської діяльності, передбачає постійне дослідження поточної ситуації, вимагає

проведення аналізу як зовнішнього оточення території, так і її внутрішнього потенціалу, оцінки існуючих проблем громади, а також змістовного обґрунтування концепцій розвитку регіону, виконання оцінки різних варіантів стратегічних альтернатив. Здійснення стратегічного планування передбачає використання комунікацій та обов'язкової участі в ньому громади, за рахунок чого воно виконується з врахуванням більшості інтересів та цінностей спільноти, забезпечує прийняття консолідованих рішень, що задовільняють інтереси максимуму громадян, проживаючих на цій території. Саме на вирішенні проблем регіону концентруються зусилля та залучаються всі можливі ресурси учасників регіонального розвитку. Отже, стратегічне планування виступає особливою інтегруючою силою, котра організовує й спрямовує всі процеси формування стратегічних цілей забезпечує базис для оптимального розподілу всіх ресурсів на рівні регіональних установ та органів влади.

Відповідно до змісту, стратегічне управління розвитком регіону розглядається як специфічна система, котра включає в себе: стратегічний аналіз, що означає оцінку зовнішнього та внутрішнього середовища об'єкту дослідження; стратегічне планування, котре полягає в визначенні місії, мети, завдань з формування стратегії розвитку регіону; реалізація завдань стратегії розвитку регіону через конкретні заходи та інструменти; оцінка стратегії й контроль за її виконанням в рамках часу відповідно до даного регіону.

Список використаних джерел:

1. Schendel D. E. Business Policy or Strategic Management: A Broader View for an Emerging Discipline / D. E. Schendel, K. J. Hatter. Academy of Management Proceeding. August. 1972. – P. 4.
2. Chandler A. Strategy and Structure: Chapters in the History of the Industrial Enterprise. Massachusetts Institution of Technology: The Mit Press. 1990. 465 p.
3. Porter M. E. Competitive strategy. Techniques for analyzing industries and competitor. First Free Press Edition, 1980. – 397 p.
4. Jourdan G. Le système de planification français au défis de la cohérence territoriale et du développement durable // Politiques publiques, ACTION politique, TERRITOIRES (PACTE). Institut d'Études Politiques [IEP]. Grenoble — CNRS: UMR5194. Université PierreMendès-France — Grenoble II. Université Joseph Fourier – Grenoble I. halshs00374354, version 1. 8 Apr. 2009.
5. Douay N. La planification urbaine. À l'épreuve de la métropolisation: enjeux, acteurs et stratégies à Marseille et à Montréal. Montréal, 2008. – 396 p.
6. Шеховцева Л. С. Деякі поняття стратегічного управління / Л. С. Шеховцева // Управління і економіка. – 2019. – № 6. – С. 34 – 39 URL: <http://www.mevriz.ru/articles/2002/6/1054.html>.
7. Латинін М., Лозинська Т. Стратегічне планування: навч. пос. Харків. Магістр., 2019. – 248с.